

საქართველო
საქართველო

ს
რ
ე
ს

საქართველო - საქართველო

ЗАЗА ПНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ
ZAZA PHANASKERTELI-TSITSISHVILI

საქართველოს სსრ წიგნის მოყვარულთა საზოგადოება

ОБЩЕСТВО ЛЮБИТЕЛЕЙ КНИГИ
ГРУЗИНСКОЙ ССР

BOOK FANS SOCIETY OF GEORGIA REPUBLIC

5700
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

PX 4332/1

ТБИЛИСИ
1987

n 24/6

შატავაძე ს. ცინცაძე
ავტორ-მომდგენელი პროფ. მ. შენგელია
რეცენზენტი პროფ. ვ. ცაბაძე
რედაქტორი ვ. ხუნდაძე

Художник С. Цинцадзе
Автор-составитель проф. М. Шенгелия
Рецензент проф. В. Цабадзе
Редактор В. Хундадзе
Тир. 9000 экз. Зак № 975. УЭ 10563.

Цена 60 коп.

The author — M. Shengelia
The artist — S. Tsintsadze
The critic — Prof. V. Tsabadze
The publisher — V. Khundadze

Т. Т. Ц. П. пр. Плевахова, 50.

გარეკანზე:

ზ. შანასკერტელი-ციციშვილი, უიწვვიის მხარის მკვლევართა (მხატვარი ს. მიწაშვილი)

На обложке:

3. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ, РЕПРОДУКЦИЯ ФРЕСКИ ИЗ КИНЦВИСИ (ХУДОЖНИК С. МИРЗАШВИЛИ)

Front reprodyction:

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili. Reproduction from the Fresco from Kintsvisi (Painter S. Mirzashvili)

ზ. შანასკერტელი-ციციშვილი, ნახატ, სახალხო მხატვარის უჩა ჯაპარიძისა

3. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ, РИСУНОК НАРОДНОГО ХУДОЖНИКА УЧА ДЖАПАРИДЗЕ

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili. Folk Painter Ucha Djaparidse

ზ. შანასკერტელი-ციციშვილი, ნახატი იასონ ციციშვილისა, უიწვვიის მხარის ანლი (გაზეთი „კვალი“, № 1, 1873 წ.)

3. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ, РИСУНОК ЯСОНА ЦИЦИШВИЛИ, КОПИЯ С ФРЕСКИ ИЗ КИНЦВИСИ (ГАЗЕТА «КВАЛИ», № 1, 1873 г.)

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili. Painter Iason Tsitsishvili. The Copy from Kintsvisi Fresco (Newspaper «Kvalli», N 1, 1873)

ზ. შანასკერტელი-ციციშვილი და მხითარ ჰერატი, ნახატი სახალხო მხატვარის ლადო გუდიანშვილისა

3. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ И МХИТАР ГЕРАЦ. РИСУНОК НАРОДНОГО ХУДОЖНИКА ЛАДО ГУДИАШВИЛИ.

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili and Mkhitar Herats. Folk Painter Lado Gudiashevili

ზაზა ფანასკერტელი-ციციშვილი
და „სამკურნალო წიგნი — კარაგაღიანი“

გამოჩენილი მკურნალისა და „ბრძენთათვის“ ზაზა ფანასკერტელი-ციციშვილის „სამკურნალო წიგნი — კარაგაღიანი“ შუა საუკუნეების ქართული სამედიცინო-ბიოლოგიური ძეგლების შესანიშნავი ძეგლია. წინამდებარე ილუსტრირებული ბუკლეტი ეძღვნება ზაზა ფანასკერტელი-ციციშვილის დაბადების 550 წლისა და „სამკურნალო წიგნის“ შექმნის 500 წლის საიუბილეო თარიღს.

„სამკურნალო წიგნის“ ხელნაწერს საინტერესო ისტორია აქვს. იგი ეახტანგ VI-ის თაოსნობით იქნა შეკრებილი, აკონძულა და ძვირფას ყდაში ჩასმული. ამ რას წერს ივლი აქ. ზენ საქართველოს გამგებელმან ბატონიშვილმან პატრონმან ეახტანგ თვითოველად ფურცლად მომორებული კარაგაღიანი ესე შეაწყობინე და შევაყრდევინე სახმარად და სასარგებლოდ კაცთათვის და სახმარად ყოველთა, ქ. — კსატეზ“ (ე. ი. 1709 წ.). ეახტანგ VI-ს თვითონვე მიუძღია ახალი წიგნისათვის პაფინაცია, დაურთავს შენიშვნები, განმარტებები და 1724 წელს თან წაუღია რუსეთში. ეახტანგ VI-ის სიკვდილის შემდეგ (1737 წ.) წიგნი ჯერ მისი უფროსი ვაჟიშვილის, ბაქარის, ხოლო შემდეგ ბაქარის შვილიშვილის, გიორგი ალექსანდრეს ძის ხელში ყოფილა. გიორგი, რომელიც

სოფ. ლისკოვოში ცხოვრობდა, უძველეს გარდაიცვალა და ხელნაწერი, როგორც ჩანს, ამის შემდეგ საგუბერნიო არქივს განკარგულებაში გადასულა.

1945 წელს ხელნაწერს ქ. ვოროსი (ნენე-სოფოროლის) ე. ა. ლენინის სახ. საოლქო საფარო ბიბლიოთეკაში მიიყვანა ქართულმა მეცნიერმა, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორმა თორნიკე კუონიამ, მანვე ჩამოიტანა იგი საქართველოში.

ხელნაწერი, ტექსტოლოგიური დამუშავებისა და სათანადო სამეცნიერო-კლასიკური მუშაობის ჩატარების შემდეგ გამოცემულ იქნა 1950 წელს II ტომი (პროფ. ილ. აბულაძისა და პროფ. კ. ვრიგოლის მიერ), 1959 წელს I ტომი (პროფ. მ. შეხველიას მიერ) და 1978 წელს I და II ტომები ერთად (პროფ. მ. შეხველიას მიერ).

„სამკურნალო წიგნი“ წარმოდგენილია როგორც მედიცინის ზოგადი საკითხები, ისე კლინიკური მედიცინის ცალკეული დარგები, დაავადებათა კლინიკისა და მკურნალობის მეცნიერული აღწერილობანი.

წიგნი გამოცემულია ორ ტომად, პირველი ტომი განიხილავს მედიცინის ზოგად საკითხებს (იკვებისა და დიეტოსტიკის ზოგადი პრინციპები, სამკურნალო-საშუალებათა ძირითადი ჯორბები, მათი გამოყენებისა და ტექნოლოგიის ზოგადი საკითხები). უკანასკნელ, ცალკე თავად არის გამოყოფილი მოწამულებები, მათი კლინიკა და აქტივობები — შამასწინააღმდეგო საშუალებანი, ზანა ფანსკრტელი-ციციშვილის „სამკურნალო წიგნი“ ამ მხრავ უნიკალურია, რადგან ეს საკითხი არც ერთ დღემდე ცნობილ ქართულ სამკურნალო ძეგლში არ არის აღწერილი ძველი სისტემით. საინტერესოაა გადმოცემული აგრეთვე სადიანოზო საშუალებანი, დაავადებათა გამოცნობის ხერხები, ავადმყოფთა თბიერებრივი გასისხურის მეთოდები.

წიგნის ძირითადი ხაზილია მეორე ტომი, რომელშიც განხილულია ცალკეულ ორგანოთა დაავადებანი და მათი წიგნები. მედარებით გრძელად არის მოცემული მკურნალო-

ბი. მეთოდების, სამკურნალო-საშუალებათა სხვადასხვა სახეები.

ანატომიურ-ფიზიოლოგიური საკითხებისა და ცალკეულ დაავადებათა განხილვით და მკურნალობის რაციონალური მეთოდების გამოყენებით „სამკურნალო წიგნი—კანადალი“ სცილდება საერთოე სამედიცინო ინტერესების გარეშეს, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ქართული ფილოსოფიურა და საზოგადოებრივი აზროვნების ისტორიისათვის. ავტორ-ადამიანის ფიზიოლოგიისა და პათოლოგიის მეტად როდელ საკითხებს განიხილავს მხოლოდ და მხოლოდ მატერიალისტური აზროვნების პოზიციებიდან. მაგალითად, ფსიქიურ დაავადებას „მანახელიას“ (მელანქოლია) იგი მიიჩნევს აპროვორც „გრამნელთაგან გამოწვეულ“ დაავადებას, არამედ დაავადებად, რომელიც „ტენსივია შეიქმნების“ და რომელიც საჭიროებს წამლებით ვერნალობას, მკურნალობის რაციონალური მეთოდების გამოყენებას და არა მავიურ-რელიგიურ რიტუალებს.

ზანა ფანსკრტელი-ციციშვილი იყო დიდი სახელმწიფო და საზოგადო მოღვაწე, საქართველოს ერთდელი ერთიანობისათვის თავდადებული მებრძოლი. მან საშობლოს ეთოდდღობის შესწორა თავისი სამტლობელო, მამული და კონება ტომი, სადაც შევიწროვებული იყო თურქი აგრობებისა და ახალციხის საფაშოს“ მოლაღვე ქართული თავადებისაგან და მიდა ქართლში გადმოსახლდა, რათა აქ გაეგრძელებინა თავისი პოლიტიკური და ელტურული საქმიანობა საშობლოს კეთილდღობისათვის. კონსტანტინე მეფის წყალობის სიგელში ვახთობობთ: „თქვენ ჩუენისა ამოფოფისა მეცადე მომქირნესა და სახლისა ჩუენისა თიანთა ფანსკრტელსა... ოდეს ჩუენისა სიყვარლისათვის შეეშუსთ თქვენი მკვიდრი მამული დათმეთ და ჩუენდა სურთველოდ მოხუდით“. ამ სიგელით ზანა ფანსკრტელს ძამს ხეობა უბოქს, სადაც შემდეგში საფუძველი ჩაეყარა საციციანოს. ზანა იყო უკანასკნელი ფანსკრტელი და პირველი ციციშვილი, დამარსებელი საციციანოს

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

სამთავროს, სადაც გაავრძელა პოლიტიკური, მეცნიერული და ავტორულ-საგანმანათლებლო მოღვაწეობა. მან სა-
კუთარი ზარკებით გაუკეთა რესტავრაცია თურქეთთან ბრძო-
ლაში დანგრეულ ჟინჯისის მონასტერს და მიუშენა მას
შვედერი.

ზაზა ფანსერტელი-ცაციშვილი უარესად მნიშვნელო-
ვანი პიროვნებაა. თავისი სამედიცინო მეცნიერული ნაშ-
რომებით, მსოფლმხედაველობით, სახელმწიფოებრივი მო-
ღვაწეობით, საქართველოს ეროვნული ერთიანობისათვის
ბრძოლით მას სამატიო ადგილი აქვს დაცემული საქარ-
თველოს ისტორიაში.

მ. ზენაილიძე

ZAZA PHANASKERTELI-TSITSISHVILI AND
„KARABADINI - THE BOOK OF MEDICINE“

„KARABADINI - THE BOOK OF MEDICINE“ is a remarkable monument of the Middle Ages, viz., of restoration period (XVI-XVIII). The present illustrated booklet is devoted to 550 years anniversary of its author, the outstanding healer and «head of sages, Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili and 500 years since the first appearance of «The Book of Curing».

The history of «The Book of Medicine» is rather interesting. Vakhtang VI, the king of Georgia, collected the odd sheets, imposed them and had them bound into precious cover. «We, the ruler of Georgia, the King and the Patron of our folk, Vakhtang VI, collected these odd sheets of «Karabadini», had them arranged in sequence and bound to help and benefit the humans in the year of 397 according to chronology of Great Indiction» (that is, in 1709). Vakhtang VI himself supplied the book with pagination, re-

marks, explanations and took it with him to Russia in 1724. After his death (in 1737), the book was kept at Bakar's, his elder son, and then at his grandson's, George, the son of Alexander. George who resided in the village of Liskovo, did not leave the son, and the manuscript evidently became the property of Province Archives. It was found by Georgian scientist Doctor of Phylology Tornike Chkonia in the district public library of the city of Gorky (former Nizhni Novgorod) in 1945. It was him who brought it to Georgia.

The manuscript textological analysis and corresponding research work over, the II volume of the book was published in 1950 (by prof. Il. Abuladze and K. Grigolia), the I volume - in 1959 (by prof. M. Shengelia) and both volumes - in 1978 (by prof. M. Shengelia).

Both, the general problems of medicine and individual fields of clinical medicine, as well as thoughtful scientific descriptions of clinical course and remedies for various diseases are given in the «Book of Medicine».

The book consists of two volumes, the first including the analysis of general problems of medicine (the general hygienic and diagnostical principles, the major forms of therapeutic means, the problems of their usage and preparation technology), the last separate chapter of this volume being devoted to various intoxications, their clinical course and antidotes, the counterpoisons. In this respect the «Book of Medicine» by Zaza Phanaskerteli is unique since this very aspect is not considered so comprehensively in any of Georgian medical works so far known to us.

Diagnostic means to identify the disease as a result of patient's objective examination are also of interest.

The second volume of this work being its basic part, considers the diseases of separate organs and their signs and symptoms. Comparatively detailed information is given about the treatment methods and various kinds of drugs.

Thanks to the thoughtful consideration of anatomic-and-physiologic problems as well as to detailed analysis of individual diseases and their treatment using rational methods «Karabadini - The Book of Medicine» exceeds the limits of medical interests, proper, playing an important role in the history of Georgian philosophic and public thinking. The author considers an exceedingly complex problems of a human physiology and pathology proceeding from materialistic positions only, for example, melancholia, the mental disease, is considered by the author as a disease which develops «within the brain» and requires treatment with special drugs using the rational therapeutic methods, rather than spoiling caused by «wizards», which can be cured by magic-and-religious rituals.

Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili was an outstanding statesman and public figure, selfless fighter for national unity of Georgia. He gave up his domain, patrimony and property in Tao where he was besieged by Turkish invaders and Georgian treacherous feudal lords of Akhaltsikh Khanate, for the welfare of his native land and migrated to Inner Kartli to go on with his political and cultural activity for the well being of his country. In his deed of gift the King

06.10.58
38 300000 33

Konstantine writes: "To prince Phanaskerteli fighter for our welfare... who gave up his patrimony in Shavsheti, the district of Tao, and came to our court to serve us faithfully". According to this deed of gift Zaza Phanaskerteli was granted Dzama ravine, where in future the principality of Satsitsiano was founded. Zaza was the last Phanascerteli and the first Tsitsishvili, the founder of Satsitsiano principality. Here he proceeded with his scientific and cultural-educational activity. He went to the expense of restoration of Kintsvisi Monastery which was destroyed during the war with Turkey and sponsored attachment of a chapel to a monastery.

Medical research works, Weltanschauung, State activities, and fight for a national unity of Georgia, made Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili the most important figure in the History of Georgia. The present booklet contains the portraits of Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili painted by Georgian artists, the monuments connected with his name, and fragments describing some episodes of his live and activities.

M. SHENGELIA.

«Лечебная книга — Карабадини» является замечательным памятником медико-биологического мышления средних веков. Настоящий иллюстрированный буклет посвящается юбилейной дате — 500-летию создания «Лечебной книги» и 550-летию со дня рождения ее автора — Заги Панаскертели-Цицишвили.

Рукопись «Лечебной книги» имеет интересную историю. Она была собрана, сверстана и посажена в драгоценный переплет царем Вахтангом VI-им. Вот как он об этом пишет: «Мы, правитель Грузии, царь и покровитель народа нашего, собрали разрозненные листки Карабадина сего, отдали сверстать и переплести их на благо и в помощь каждому человеку в год 397-ой по Великому Индиктиону» (т. е. в 1709 году). Вахтанг VI сам дал книге новую пагинацию, сопроводил ее замечаниями и пояснениями и в 1724 году отвез в Россию. После смерти Вахтанга VI (в 1737 году) «Лечебная книга» хранилась у его старшего сына Бакара, а затем у внука Бакара — Георгия Алек-

сандровича, который жил в селе Лысково и умер не оставив после себя наследников. После его смерти книга очевидно попала в губернский архив. В 1945 году грузинский ученый, доктор филолог. наук Торнике Чкония обнаружил рукопись в государственной областной библиотеке им. В. И. Ленина г. Горького (бывший Нижний Новгород) и привез ее в Грузию.

После текстологической переработки и выполнения соответствующей научно-исследовательской работы, в 1950 году был выпущен II том (проф. И. Абуладзе и проф. К. Григолия), в 1959 году — I том (проф. М. Шенгелия) и в 1978 году — оба тома вместе (проф. М. Шенгелия).

В «Лечебной книге» рассматриваются как общие вопросы медицины, так и отдельные отрасли клинической медицины, приводятся продуманные и научно обоснованные описания клиники различных заболеваний и способов их лечения.

Книга издана в двух томах; в первом томе рассматриваются общие вопросы медицины (общие принципы диагностики и гигиены, основные формы лечебных средств, общие вопросы применения и технологии приготовления этих средств). Последняя отдельная глава посвящена отравлениям, их клинике и antidотам — противоядиям. В этом отношении «Лечебная книга» Заза Панаскертели-Цицишвили уникальна, так как этот вопрос не рассматривается с такой степенью полноты ни в одном из ныне известных памятников медицинской литературы Грузии. Интересно переданы средства диагностики, способы распознавания болезней, методы объективного исследования больных.

Основной частью книги является второй том, в котором рассматриваются болезни отдельных органов и их признаки. Относительно широко представлены опи-

сания методов лечения, различных видов лекарственных средств.

По уровню анализа анатомо-физиологических вопросов и описанию отдельных заболеваний с применением рациональных методов их лечения, «Лечебная книга» выходит за рамки интересов собственно медицины, приобретая тем самым большое значение для истории грузинского философского и общественного мышления. Автор рассматривает чрезвычайно сложные вопросы физиологии и патологии человека исключительно с материалистических позиций. Например, такое психическое заболевание, как меланхолия автор рассматривает не как порчу, насланную «колдунами», а как болезнь, «что внутри мозга заведется», которую следует лечить различными лекарственными средствами, с применением рациональных методов лечения, а не какими-то магически-религиозными ритуалами.

Заза Панаскертели-Цицишвили был известным государственным и общественным деятелем, самоотверженным борцом за национальное единство Грузии. Он жертвовал своими владениями, поместьем и имуществом в Тао, где он оказался осажденным турками и изменниками, грузинскими князьями «Ахалцихского Ханства», на благо своей Родины и переселился во внутреннюю часть Картли, с тем, чтобы продолжить свою политическую и культурную деятельность во имя благополучия и процветания своей родины. В дарственной грамоте царя Константина написано: «Вам, преданному другу дома нашего и самоотверженному борцу за процветание наше, князю Панаскертели, за то, что из-за любви к нам родное поместье наследное свое в Шавши оставили и к нашему двору прибыли дабы служить нам верою». Этой грамотой Заза Панаскертели было даровано Дзамское ущелье, где внос-

36905920

20200100933

ледствии было основано Саициано. Зазы был последним Панаскертели и первым Цицишвили — основателем княжества Саициано. Здесь продолжил он свою политическую и культурно-просветительную деятельность. Он на собственные средства отреставрировал Кинцвельский монастырь, разрушенный в боях с турками и он же финансировал пристройку придела к нему.

Научно-медицинские работы Зазы Панаскертели-Цицишвили, его мировоззрение, государственная деятельность, борьба за национальное единство Грузии сделали его чрезвычайно важной фигурой в истории Грузии.

М. ШЕНГЕЛИЯ

ქართული
ენების ცენტრი

საქართველოს
 ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკა

КРЕПОСТЬ ЦИЦИШВИЛИ В САМЦЕВРИСИ

The Fortress in Samtsevrisi

20230909
08:53:19

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ზაზას მიერ აღსადგინებული ეფესოსის მონასტრის
სამართლ ხედი, ეკვდერით, სადაც დასაფლავებულია ზა-
ზა

ОБЩИЙ ВИД КИЦВИССКОГО МОНАСТЫРЯ,
РЕСТАВРИРОВАННОГО ЗАЗОМ, С ПРИДЕЛОМ.
ГДЕ ПОГРЕБЕН ЗАЗА.

General View of the Monastery Restored by Zaza,
with the Annex where Zaza is buried. Ecvdero.

ՆԱԽՆԵՆԸ
ՅԻՅԱՆՈՎՈՒՄԸ

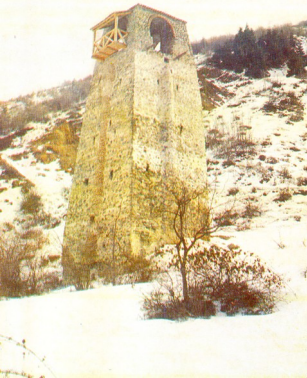
საქართველოს (თბილისის) ენების ცენტრი

БАНЯ ЗАЗЫ ПАНАСКЕРТЕЛИ В МЗОВРЕТИ (ОР-
ТУБАНИ)

The Bath-House in Mzovreti Belonging to
Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili

ქართული
ზიგლოგიური

ზ. ფანასკერტელი-ციციშვილის კოშკი

БАШНЯ В ПОМЕСТЬЕ З. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИ-
ШВИЛИ

The tower of Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili

საქართველო
საზღვრომთხვე

ციციშვილთა საგვარეულო ზეგბი, რომელშიც გამო-
სახულია სიძულღობი; გორგობასთან ბრძოლისა და
გამარჯვების (წ-ს ზეგბი); სამუცლეს მტრისაგან და-
ცვის (შარბი); სიზრუნის — უმთავრესად საქონელ ცოდ-
ნის (გვინი) და სიძლიერის, დივლათისა და სიუხვის
(რძა).

РОДОВОЙ ГЕРБ ЦИЦИШВИЛИ, В КОТОРОМ ИЗО-
БРАЖЕНЫ: СИМВОЛ БОРЬБЫ СО ЗЛОМ И ПО-
БЕДЫ НАД НИМ (В ВИДЕ СВ. ГЕОРГИЯ); СИМ-
ВОЛ ЗАЩИТЫ РОДИНЫ ОТ ВРАГА (ЩИТ), СИМ-
ВОЛ МУДРОСТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЫЙ В ВИДЕ
ЗМЕИ, СИМВОЛА МЕДИЦИНСКИХ ЗНАНИЙ, А
ТАКЖЕ СИМВОЛ БОГАТСТВА, БЛАГОСОСТОЯ-
НИЯ И ИЗОБИЛИЯ (РОГ)

Family Coat of Arms of Tsitsishvili, contains the following
symbols: the symbol of struggle of evil and kindness,
and the victory of the latter (St. George); the symbol
of defending Homeland from the enemy (Shield); symbol
of wealth, welfare and profusion (Corn), and a symbol
of wisdom and medical knowledge (A Snake).

ქართული
წიგნობრიობა

წ. შახნაძისგან-ბიბლიოთეკის და „სამკურნალო წიგნ-
ნი — ქანკაბედიანი“ გამომცემი მხარეთმცოდნეობის ინსტიტუტის
განცემის. მხარეთმცოდნეობის

З. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ И ПЕРЕПИС-
ЧИК «ВРАЧЕБНОЙ КНИГИ-КАРАБАДИНИ» МА-
ХАРОБЕЛА ИВАНОВИЧ МАГАЛАДЗЕ. ХУДОЖ-
НИК БУРДУЛИ

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili and Makharobeli I. Magaladse,
the Copyist of Medical Book «Karabadini»,
Painter Burduli

წიგნიანობის
სახელმწიფო

ქართული
 ენციკლოპედია

სამეცნიერო ენციკლოპედია, რესტავრირებული ზაზა შვი-
ლის შთაბრძნის მიხედვით

ЦЕРКОВЬ В САМЦЕВРИСИ. РЕСТАВРИРОВАНА
СЫНОМ ЗАЗЫ, МЕРАБОМ

The Church in Samtevrissi. Restored by Zaza's son
Merab

საქართველოს
საეკლესიო ცენტრი

საპარლამენტო
ბიბლიოთეკა

„სალომასაჲნი მრთივჲანიცა უსიძიურად დაჲპაჲდაჲლად ზღ-
ლოჲვანიცა და მარტო-აღლიმბიურად რიბჲაჲლჲანიცა
ჲნი, რომ ზანთჲჲნიცა უსლჲან „ზაქნაჲლთჲჲანი“ და „მ
როტი სელჲინაჲანი“, მარტო, ზ. შანასკერტელი-ცციშვილი
შჲალი უმბიძიანს აჲაღმართჲნი კატარქთ, რომ ენ
მართჲნა აჩაჲ „ზაქნაჲლთჲჲანი“ ან „მორტ სელ-
ბინაჲანი“ ზამრფჲალი, ის უშჲაჲლად „ბიძინს დაჲპა
დაჲპა“, რომელთც „მორლად წანლჲბით ზანთჲრანაჲ“

«В МОЛЕЛЬНЮ БЫЛ ДОСТАВЛЕН ДУШЕВНО-
БОЛЬНОЙ С ТЕМ, ЧТОБЫ ОСВОБОДИТЬ ЕГО ОТ
«ЗЛЫХ ЧАР» И «ЗЛЫХ ДУХОВ», ОВЛАДЕВШИХ
ИМ, С ПОМОЩЬЮ ЗАКЛИНАНИЯ И МАГИЧЕСКО-
РЕЛИГИОЗНЫХ РИТУАЛОВ, НО З. ПАНАСКЕР-
ТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ ДОКАЗЫВАЕТ РОДНЫМ
БОЛЬНОГО, ЧТО ЭТА БОЛЕЗНЬ НЕ ОТ «КОЛДУ-
НОВ» И «ЗЛЫХ ДУХОВ», А ЕСТЬ СЛЕДСТВЕНЕ
«ПОРАЖЕНИЯ МОЗГА», КОТОРОЕ МОЖНО ИЗ-
ЛЕЧИТЬ «ТОЛЬКО ЛИШЬ ЛЕКАРСТВАМИ»

«An Insane was Brought to a Chappel to Release him
from «Evil Spell» and «Evil Souls» that had taken
Possession of him by means of Invocations and Magic-
and-Religious Rituals», but Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili
Assures the Patient's relatives that his Illness is not
Caused by «Fizards» or «Evil Souls» but is the
consequence of «Brain injury» that can be
«Healed Using Medical Drugs only».

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

საბუთარო-მეცნიერო ცენტრი ქაბოს მაღახო (ორთუბანი)

ЦЕРКОВЬ ПРИ ДВОРЦЕ ЦИЦИШВИЛИ (ОРТУБА-
НИ).

A Church of Tsitsishvili's Palace (Orthubani Village)

ზ. ფანასკერტელი-ციციშვილი, ვეჯდანი კობახიანი (მხატვარი-გრაფიკი)

3. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ, ЧЕКАННЫЙ
ПОРТРЕТ. ХУДОЖНИК КОБА ГУРУЛИ

Z. Phanaskerteli-Tsitsishvili, The Chased Portrait.
Painter Koba Guruli

UNIVERSITY OF CALIFORNIA
LIBRARY

ქართული
ენობის ეროვნული
ბიბლიოთეკა

წ. შახსახაძის-ბობოხიძის სოფლის მუშაკთა
(მ.ბობოხიძის) საბჭოთა საფი

ОБЩИЙ ВИД ДЕРЕВНИ МЗОВРЕТИ (ОРТУБАНИ),
РОДИНЫ З. ПАНАСКЕРТЕЛИ-ЦИЦИШВИЛИ

General View of Mzovreti Belonging to
Zaza Phanaskerteli-Tsitsishvili

ქვემოთა
წიგნიანობა

ԳԱՐՈՅՆԱԿ
ՆՈՋԱՌՈՒՄՆԵՅ

„ՆԱՅԺԳԵՆԱԿՈՒ ՄՈՏԵՐ — ԿԱՐԱԲԱԴԻՆԻ“

«ВРАЧЕБНАЯ КНИГА — КАРАБАДИНИ»

Printed books of «Medical Book - Karabadini»

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

საქართველოს კულტურის (საპროტექციონის) მინისტრის განკარგულებაში

БАШНИ ГВЕРДЗИНЕТИ (У ВХОДА ВО ВЛА-
ДЕНЬЯ ЦИЦИШВИЛИ)

**The towers in Gverdzineti (at the Entrance to
Tsitsishvili domain)**